

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มุ่งศึกษาพลวัตของสงครามไทย-พม่า ตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ผ่านการวิเคราะห์ศึกษาการเติบโต และพัฒนาการของรัฐพม่า ตั้งแต่สมัยอาณาจักรทองอุยกุดัน, อาณาจักรทองอุยกุดีพื้นที่ และอาณาจักรคองบองตอนต้น เป็นหลัก ผลการศึกษาพบว่า ความสืบเนื่องและความเปลี่ยนแปลงของรัฐพม่า ทั้งในด้านโครงสร้างทางอำนาจ, โครงสร้างการปกครอง, การกำหนดขอบเขตปริมณฑลอำนาจของอาณาจักร ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการค้านานาชาติ อันเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นเงื่อนไขและปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดพลวัต หรือ ความเปลี่ยนแปลงอย่างสืบเนื่องในสงครามไทย-พม่า ตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทั้งในด้านมูลเหตุความขัดแย้งอันนำไปสู่สงคราม, ปฏิบัติการทางการทหาร ทั้งด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธี และวิถีการสงคราม

การกำหนดยุทธศาสตร์การทำสงครามของรัฐพม่าต่อรัฐไทย สัมพันธ์กับการกำหนดขอบเขตปริมณฑลอำนาจของรัฐพม่าแต่ละสมัยอาณาจักรเป็นสำคัญ รัฐพม่าในสมัยอาณาจักรทองอุยกุดัน และสมัยอาณาจักรคองบองตอนต้นได้ถือเอารัฐไทย ที่มีศูนย์กลาง ณ กรุงศรีอยุธยา เข้าเป็นส่วนหนึ่งของปริมณฑลอำนาจ ในขณะที่รัฐพม่าสมัยอาณาจักรทองอุยกุดีพื้นที่ได้ผนวกรวมเอารัฐไทยเข้าไว้ในปริมณฑลอำนาจ ด้วยเหตุนี้ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาความขัดแย้งที่มีกับรัฐไทยจึงมีระดับปฏิบัติการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อาณาจักรทองอุยกุดัน และอาณาจักรคองบองตอนต้นมุ่งทำสงครามเพื่อพิชิตราชธานีของรัฐไทยเป็นหลัก ส่วนอาณาจักรทองอุยกุดีพื้นที่จำกัดขอบเขตการทำสงครามเพียงแค่นิคมพื้นที่ชายขอบเท่านั้น นอกจากนี้แล้ว พลวัตของวิถีแห่งการสงครามและปฏิบัติการทางการทหารของรัฐพม่า อันปรากฏในสงครามไทย-พม่า ตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างการปกครองของรัฐพม่า จากเดิมที่เป็นโครงสร้างการปกครองระบบอุปถัมภ์แบบหลวม เปลี่ยนสู่แนวโน้มการเป็นรัฐที่มีการวางระบบบริหารราชการแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้วิถีแห่งการสงคราม หรือปฏิบัติการทางการทหารของรัฐพม่าในการโจมตีกรุงราชธานีของรัฐไทย ระหว่างอาณาจักรทองอุยกุดันและอาณาจักรคองบองตอนต้นจึงแตกต่างกัน กล่าวคือ วิถีการสงครามของอาณาจักรทองอุยกุดันเป็นไปเพื่อการสร้างเครือข่ายความจงรักภักดี จึงเก็บรักษากรุงศรีอยุธยาไว้ในฐานะประเทศราช ในขณะที่วิถีการสงครามของอาณาจักรคองบองตอนต้นเป็นไปเพื่อการปราบปรามศูนย์กลางอำนาจต่างๆ ให้สิ้นสูญ จึงทำลายกรุงศรีอยุธยาให้แตกสลาย กลายเป็นบ้านเมืองที่อ่อนแอ จนไม่อาจกลับขึ้นมาท้าทายอำนาจอาณาจักรคองบองได้อีก

182602

4180161722 : MAJOR HISTORY

KEY WORD: THAI-MYANMAR WARFARE / DYNAMISM / THE FIRST TOUNGOO EMPIRE / THE RESTORED TOUNGOO EMPIRE/ THE EARLY KONBAUNG EMPIRE

PAMAREE SURAKIAT : DYNAMISM OF THAI-MYANMAR WARFARE FROM THE MID-16TH CENTURY TO THE MID-19TH CENTURY. THESIS ADVISOR : DR. SUNAIT CHUTINTARANOND, 353 pp. ISBN 974-14-1990-2.

This thesis aims to study the dynamism of Thai-Burmese warfare from the mid-16th century to the mid-19th century by analyzing this warfare within the historical context of the growth and development of Burmese states: the first Toungoo, the restored Toungoo and the early Konbaung empires, respectively. The studies indicate that the continuities and changes of Burmese states' power structure, governance structure and proclaimed "Mandala", together with the changing of economy and international trade, which was the external factor causing the changes within the Southeast Asian region, were the significant factors and conditions driving the continuous changes in Thai-Burmese warfare from the mid-16th century to the mid-19th century. The changing aspects were the nature of the conflict leading to the wars, the military operation both tactics and strategies and the nature of warfare.

Burmese states' war strategies toward Thai states mainly corresponded to Burmese proclaimed "Mandala". The first Toungoo and the early Konbaung empires incorporated the Thai state, the center of Ayutthaya, within their "Mandala"; meanwhile the restored Toungoo empire did not. Consequently, Burmese states' strategies toward the conflicts with Thai states were different in level and degree. The first Toungoo and the early Konbaung empires endeavored to subjugate Thai centers; conversely, the restored Toungoo empire had confined her wars with the Thai state only to the peripheral areas. Moreover, the dynamism of the nature of warfare and military operation of the Thai-Burmese warfare were related to the changing of governance structure from the loose patron-vassal relations tending to a more centralized administrative system. As a result, the nature of warfare and military operations of the first Toungoo and the early Konbaung empires for gaining control over Thai centers were contrasting. The former was for gathering up networks of loyalty; thus, Ayutthaya was controlled as her tributary state. The latter was for devastating other rival centers; therefore, Ayutthaya was completely demolished and became powerless, being unable to challenge the early Konbaung empire anymore.